

LISELERDE ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ UYGULAMALARININ ETKİNLİĞİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

(Geçen Sayıdan Devam)

Dr. Nizamettin KOÇ

III. BULGULAR VE ÖNERİLER

A. BULGULAR

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevaplandırılmak üzere ele alınansorular, bu sorularla ilgili bulgular ve ulaşılan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

1. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik statüleri, akademik başarıları gibi genel özellikleri ile liselerde akademik başarının değerlendirilmesine ilişkin çeşitli uygulamalar konusundaki görüşleri nelerdir?

a. Belirli sosyo-ekonomik statüleri temsilen seçilen dört liseden araştırma örneklemine giren öğrencilerin; i) anababalarının öğrenim durumları, ii) ailelerinin aylık geliri ve iii) öğrencilerin, kendi görüşlerine göre mensup oldukları sosyo-ekonomik gruplar olarak "Bilgi Formu"nda belirledikleri cevapların liselere göre dağılımları çerçevesinde, seçilen bu dört lisenin ve bu liselerin son sınıflarından "Eşit Olasılıklı Örneklem Yöntemi" ile seçilen 300 öğrencinin, Ankara Şehri Belediye sınırları içinde bulunan ve klâsik program uygulayan liselerin son sınıflarındaki öğrencileri ailelerinin sosyo-ekonomik durumları açısından temsil edebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

b.) Araştırma örneklemine giren öğrencilerin; i) yaş durumları, ii) İlkokul ve Lise öğrenimleri süresince geçme-sınıfta kalma durumları, iii) Lise öğrenimleri süresince, derslerdeki başarılarından dolayı ödüllendirilme durumları, iv) Lise son sınıf I. Kanaat Dönemi sonunda derslerdeki akademik başarı durumları çerçevesinde; lisedeki kolları göre Fen Kolu'ndaki öğrencilerin, cinsiyete göre ise kız öğrencilerin daha başarılı oldukları biçiminde bir belirlemede bulunmaya dayanak teşkil eden bilgiler elde edilmiştir.

c. Öğrencilerin, "Bilgi Formu"nda belirledikleri cevaplar çerçevesinde elde edilen bir diğer bulgu da şu olmaktadır: Liselerde, sınıfların kalabalık olması nedeni ile öğretmenlerin çoğu, belirli bir kanaat döneminde öğrencilerinin tümünü sözlüye kaldırma ve sözlü notu verme olanağı bulamamaktadırlar. Diğer yandan, yine öğrencilerin cevaplarına göre, "ev ya da sınıfta yapılan ödevlerin" kanaat dönemi sonundaki not ortalamasına katılma durumuna ilişkin olarak öğretmenlerin farklı uygulamalar içinde bulunmaları: Liselerde öğrencilerin, sınıf geçme - sınıfta kalma durumlarını belirleyen kanaat dönemi sonu ya da yıl sonu başarı notlarının büyük ölçüde yazılı sınavların bir sonucu olarak belirlendiğini ortaya koymaktadır.

d. Araştırmada ayrıca, öğrencilerin; i) yazılı sınavlarda öğretmenlerince kendilerine verilen notların, başarılarının iyi bir ölçütü olup olmadığı, ii) yazılı ve sözlü sınavlarda genel olarak beklentileri düzeyinde notlar alıp almadıkları, iii) kendi zihinsel yeteneklerini nasıl değerlendirdikleri ve zihinsel yetenekleri düzeyinde başarı sağlayıp sağlayamadıkları, iv) sınıf arkadaşları ile kıyasladıklarında, kendi akademik başarılarını nasıl değerlendirdikleri, v) derslerde başarılı olamadıkları, çalışmaların karşılığı olan notları alamadıkları durumlarında yardıma gereksinme duyup duymadıkları, gereksinme duyuyorlarsa, bu yardım' en çok kimlerden sağlayabildiklerine, ilişkin görüşleri de saptanmış olup, lisedeki kollar ve cinsiyet değişkenlerine göre öğrencilerin bu konulardaki görüşleri arasındaki farklılıklar da kesin araştırma raporunun "Bulgular ve Yorumlar" bölümünde ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir.

2. Öğrencilerin, Ölçülen Genel Yetenekleri ile Derslerdeki Akademik Başarı Notları arasında istatistiksel bakımdan manidar ilişkiler var mıdır?

Lisedeki kollar ve cinsiyet değişkenlerine göre ayrı ayrı olmak üzere hesaplanmış olan, öğrencilerin Ölçülen Genel Yetenekleri ile lise son sınıf I. kanaat dönemi sonundaki ve lise öğrenimi süresindeki Akademik Başarı Not Ortalamaları arasındaki korelasyonlar çok düşük bulunmuştur. Üstelik bu düşük korelasyon katsayılarından

yalnızca Fen Kolu'ndaki kız öğrencilere ilişkin olan bir tanesi, yani, Kelime+Muhakeme+Sayı Testi Puanlarıyla belirlenen genel yetenekleri ile lise son sınıf I. kanaat dönemi sonundaki Akademik Başarı Not Ortalamaları arasındaki korelasyon ($r= 0.34$) dışındaki diğer korelasyonlardan hiç birisi istatistiksel bakımdan manidar çıkmamıştır. Öğrencilerin, Ölçülen Genel Yetenekleri ile Derslerdeki Akademik Başarı Notları arasında bu araştırma çerçevesinde hesaplanan korelasyonlar; liselerde, öğrencilerin derslerdeki akademik başarılarına göre farklılaşmalarının genellikle ölçülen yeteneklerdeki farklılaşmaların paralelinde olmadığını göstermektedir. Hesaplanan 16 korelasyon katsayısından bir tanesi hariç diğerlerinin istatistiksel bakımdan manidar olmayışı bunun en belirgin kanıtı olmaktadır.

Bu araştırmada, öğrencilerin ölçülen genel yetenekleri ile akademik başarı notları arasında hesaplanmış olan korelasyonlar, öğrenci akademik başarısının değerlendirilmesinde geniş bir davranış örneklemini almaya olanak veren ölçü araçlarının kullanıldığı ülkelerde yapılan benzer araştırmalarda saptanan korelasyonlarla kıyaslandığı zaman, liselerimizde öğrencilere derslerdeki akademik başarıları için verilen notların, onları gerçek akademik başarılarını belirleyemediği biçimde bir yorumlamaya götürülebilmektedir. Başarının geçerli ve güvenli olgularına dayanılarak isabetli bir değerlendirme yapılması, diğer bir deyişle, öğrencilere derslerdeki akademik başarıları için verilen notların geçerli ve güvenilir ölçmelerin sonuçlarına dayandırılması halinde, öğrencilerin akademik başarı notlarına göre dağılımı, ölçülen yeteneklerindeki dağılımına benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin, Ölçülen Genel Yetenekleri ile öğretmenlerin, derslerdeki akademik başarıları için öğrencilere verdikleri notlar arasında saptanan korelasyonlar, liselerimizde durumun bu merkezde olmadığını ortaya koymaktadır. Bu husus ister öğretmenlerin, öğrenci akademik başarısını değerlendirmede kullandıkları yöntem ve tekniklerin subjektif yargılamalara açık olmasının sonucu olarak ortaya çıkan bir durum olarak düşünölsün, isterse öğrencilerin, sahip oldukları zihinsel yetenekler düzeyinde başarı sağlayamadıkları şeklinde düşünölsün, üzerinde durulması ve çözümlenmesi gereken bir sorunu ortaya koymaktadır. Temel eğitimden sonraki sınırlı eğitim olanaklarından bireylerin, sahip oldukları zihinsel yeteneklere göre yararlanabilmelerini öngören bir eğitim sisteminde bu sorun daha da büyük bir önem kazanmaktadır.

3. Öğrencilerin.Ölçülen Çeşitli Yetenekleri (Alt Yetenekler) ile Alan Derslerindeki Akademik Başarı Notları arasında istatistiksel bakımdan manidar ilişkiler var mıdır?

Bu araştırmada, Edebiyat Kolu'ndaki öğrencilerin; Kelime + Muhakeme Testi Puanları ile Lise Son Sınıf I. Kanaat Dönemi So-

nundaki Akademik Başarı Not Ortalamaları arasında cinsiyet değişkeni esas alınarak hesaplanan korelasyonlardan hiçbirisi istatistiksel bakımdan manidar bulunmamıştır. Yani, lisenin her üç sınıfında okutulan akademik derslere ilişkin başarı notları elde edilebilen Edebiyat Kolu'ndaki öğrencilerin, Kelime + Muhakeme Testi puanları ile Sosyal Bilimler Derslerindeki ve Tüm Akademik Derslerdeki Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları arasında hesaplanan korelasyonlardan kız öğrencilere ilişkin olan bir tanesi ($r = 0.38$) hariç diğerleri istatistiksel bakımdan manidar çıkmamıştır. Buna karşın, Fen Kolu'ndaki öğrencilerin; Şekil Kavrama + Muhakeme + Sayı Testi Puanları ile Fen Bilimleri Derslerindeki, lise son sınıf I. Kanaat Dönemi Sonu ve lise öğrenimi süresindeki Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları arasında, cinsiyet değişkeni esas alınarak hesaplanan ve 0.21 ile 0.87 değerleri arasında yer alan korelasyonların hepsi de istatistiksel bakımdan manidar bulunmuştur.

Lisedeki kollar ve cinsiyet değişkenlerine göre, öğrencilerin ölçülen belirli yetenekleri (Alan Derslerine İlişkin Yetenekleri) ile Alan Derslerindeki Akademik Başarı Notları arasında hesaplanan korelasyonlardan, Edebiyat Kolu'ndaki öğrencilere ilişkin olan sadece bir tanesinin istatistiksel bakımdan manidar olmasına karşın, Fen Kolu'ndaki öğrencilere ilişkin olan korelasyonlardan hepsinin manidar bulunması; klâsik yazılı ve sözlü sınavların sonuçlarına dayanılarak öğrencilere vermenin Sosyal Bilimler Derslerinde, öğretmenlerin subjektif yargılamalarını daha fazla içerdiği biçiminde bir sonuç çıkarmayı olanaklı kılmaktadır. Ayrıca, istatistiksel bakımdan manidar olduğu saptanan korelasyon katsayılarından kız öğrencilere ilişki olanlarının erkek öğrencilere ilişkin olanlardan genellikle daha yüksek bulunması, cinsiyet esas alınarak yapılacak bir kıyaslamada, kız öğrencilerin öğretmen notlarıyla belirlenen derslerdeki başarılarının, ölçülen zihinsel yeteneklerinin paralelinde olduğu biçiminde yorumlanabilir.

Lisenin Fen Kolu'nda daha belirgin olmak üzere, öğrencilerin belirli yetenekleri (alan derslerine ilişkin yetenekleri) ile Alan Derslerindeki Akademik Başarı Not Ortalamaları arasında hesaplanan korelasyonların, söz konusu yetenekler ile lise son sınıfta ve bütün lise öğrenimi süresince okutulan Tüm Akademik Derslerdeki Akademik Başarı Not Ortalamaları arasındaki korelasyonlardan genellikle daha yüksek bulunması, öğrencileri yetenekleri doğrultusunda çeşitli programlara yöneltmenin, onların akademik başarılarını artırmada önemli yararlar sağlayabileceğini göstermektedir.

4. Öğrencilerin, Toplam Akademik Başarı Notları ile Lise Son Sınıf Birinci Kanaat Dönemi Sonundaki Akademik Başarı Notları arasında istatistiksel bakımdan manidar ilişkiler var mıdır?

Lisedeki kollar ve cinsiyete göre, öğrencilerin, tüm akademik derslerdeki ve alan derslerindeki; Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları ile lise son sınıf I. Kanaat Dönemi Sonu Akademik Başarı Not Ortalamaları arasında 0.93 değerleri arasında değişen ve oldukça yüksek kabul edilebilecek manidar korelasyonlar hesaplanmıştır.

Lise öğrenimi süresindeki Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları (alan derlerindeki ve tüm akademik derslerdeki) ile lise son sınıf I. Kanaat Dönemi Sonundaki Akademik Başarı Not Ortalamaları arasında hesaplanan korelasyonlar bakımından cinsiyet değişkeni esas alınarak yapılan kıyaslamada; Edebiyat Kolu'ndaki kız öğrencilere ilişkin korelasyonların erkek öğrencilerinkinden, Fen Kolu'nda ise, erkek öğrencilere ilişkin korelasyonların kız öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer yandan, lisedeki kollar esas alınarak yapılan karşılaştırmada;

a. Sosyal Bilimler Derslerindeki; Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları ile Lise Son Sınıf I. Kanaat Dönemi Sonu Akademik Başarı Not Ortalamaları arasındaki korelasyonların, Edebiyat Kolu'ndaki öğrencilerde Fen Kolu'ndaki öğrencilerde olduğundan daha yüksek,

b. Fen Bilimleri Derslerindeki, Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları ile Son Sınıf I. Kanaat Dönemi Sonu Akademik Başarı Not Ortalamaları arasındaki korelasyonların, Fen Kolu'ndaki öğrencilerde, Edebiyat Kolu'ndaki öğrencilere ilişkin olanlardan daha yüksek, olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, "bir değişkenin gelecekteki durumunun en iyi kestiricisi (prediktörü) yine aynı değişken olabilmektedir" biçiminde belirlenen görüşe de uygun düşmektedir. Ancak, öğrencilerin, Tüm Akademik Derslerdeki ve Alan Derslerindeki; Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları ile lise son sınıf I. Kanaat Dönemi Sonu Akademik Başarı Not Ortalamaları arasındaki korelasyonların yüksek bulunması, öğretmenlerin, derslerdeki akademik başarıları için öğrencilere verdikleri notların, onların gerçek akademik başarılarını belirleyebildiği biçiminde bir sonuca ulaşılmayacağı, öğrencilerin, ölçülen yetenekleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkilere ait olarak bu araştırma çerçevesinde elde edilen bulgularla da desteklenmektedir.

5. Öğrenciler, Lisenin Edebiyat ya da Fen Kolu'nda Oluşlarına göre; Ölçülen Genel Yetenek Puanları (Toplam Yetenek Puanları) ve Ölçülen Çeşitli Yetenek Puanları (Alt Yetenek Puanları) bakımından istatistiksel olarak manidar bir biçimde farklılaşmakta mıdır?

Edebiyat Kolu'ndaki öğrenciler ile Fen Kolu'ndaki öğrencilerin; ölçülen genel yetenek puanları ile ölçülen belirli yetenek pu-

vanları bakımından karşılaştırmalarına dayalı olarak bu araştırma çerçevesinde elde edilen bulgular; Fen Kolu'ndaki öğrencilerin, gerek ölçülen genel yetenekleri gerekse belirli yetenekleri (alan derslerine ilişkin yetenekleri) bakımından Edebiyat Kolu'ndaki öğrencilere kıyasla bir üstünlüğe sahip oldukları saptanmıştır. Bu husus, daha yetenekli öğrencilerin lisenin Fen Kolu'na yöneldikleri ve Fen Kolu'ndaki öğrenciler için bir "seçiciliğin" söz konusu edilebileceğini ortaya koymaktadır.

Edebiyat Kolu'ndaki öğrenciler ile Fen Kolu'ndaki öğrencilerin, ölçülen yeteneklerinin belirli bir biçimde karşılaştırılmasına dayalı olarak bu çalışmada elde edilen bulgulardan şu iki genel sonucu çıkarmak mümkündür:

a. Liselerimizde, Fen Kolu'nu seçen öğrenciler, Edebiyat Kolu'nu seçen öğrencilerden daha yetenekli görünmektedirler.

b. Fen Kolu'ndaki öğrenciler, bu kola ilişkin alt yetenekleri (özel yetenekler) bakımından da Edebiyat Kolu'ndaki öğrencilere göre bir üstünlüğe sahip olup, bu yönü ile Fen Kolu'ndaki öğrencilerin ölçülen yeteneklerine daha uygun bir yönelim içinde oldukları, Edebiyat Kolu'ndaki öğrenciler için ise, böyle bir uygunluğun söz konusu olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Şu halde, Liselerde;

i) kol seçiminde, öğrencilere yeteneklerini tanıma, yeteneklerine uygun bir seçim yapma konusunda rehberlikte bulunulmasının,

ii) öğrencilerin, seçebilecekleri programların Fen ve Edebiyat Kolu ya da programları şeklinde sınırlı kalmayıp çeşitlendirilmesinin, gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

6. Öğrenciler, Lisenin Edebiyat ya da Fen Kolu'nda oluşlarına ve cinsiyetlerine göre; Lise Son Sınıf Birinci Kanaat Dönemi (I. Yarıyıl) Sonu Akademik Başarı Notları ve Toplam Akademik Başarı Notları bakımından istatistiksel olarak manidar bir biçimde farklılaşmakta mıdır?

Araştırma örneklemine giren öğrencilerin, gerek tüm akademik derslerdeki gerekse alan derslerindeki (Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri); lise son sınıf I. Kanaat Dönemi Sonundaki Akademik Başarı Not Ortalamaları ve lise öğrenimi süresindeki Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları bakımından a) Cinsiyete, b) lisedeki kollara göre karşılaştırılmalarına dayalı olarak bu araştırma çerçevesinde elde edilen bulgulardan çıkarılabilecek iki genel sonuç aşağıda belirtilmiştir.

Liselerimizdeki mevcut öğrenci akademik başarısını değerlendirme uygulamaları çerçevesinde;

i) Kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha başarılı görünmektedirler. Gerek Kanaat Dönemi Sonu Akademik Başarı Not Ortalamaları gerekse Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları bakımından, cinsiyete göre saptanan manidar farklılıklardan hepsinin kız öğrencilerin lehinde bulunması böyle bir genelleme yapmaya dayanak olabilmektedir.

ii. Fen Kolu'ndaki öğrenciler Edebiyat Kolu'ndaki öğrencilerden daha başarılı görünmektedirler. Kanaat Dönemi Sonu Akademik Başarı Not Ortalamaları bakımından, lisedeki kollara göre saptanan manidar farklılıklardan hepsinin Fen Kolu'ndaki öğrencilerin lehinde bulunması da böyle bir genellemeye dayanak teşkil edebilmektedir.

Yukarıda belirtilen iki genel sonucun yanısıra, akademik başarıları bakımından öğrencilerin; cinsiyete ve lisedeki kollara göre farklılık gösterip göstermediklerinin saptanmasında, onların belirli bir kanaat dönemi sonundaki akademik başarılarından çok, lise öğrenimleri süresindeki Toplam Akademik Başarılarının esas alınması ve bu esas çerçevesinde karşılaştırmalar yapılmasının daha geçerli ve güvenilir sonuçlara ulaşma olanağı verebileceği hususu bu araştırma çerçevesinde elde edilen bulgulardan çıkarılabilecek bir diğer sonuç olabilmektedir. Araştırmada, lise son sınıf I. Kanaat Dönemi Sonundaki Akademik Başarı Not Ortalamaları bakımından lisedeki kollara göre, Fen Kolu'ndaki öğrenciler lehinde saptanan farklılıklardan sadece bir tanesinin istatistiksel bakımdan manidar bulunmasına karşın; lise öğrenimleri süresindeki Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları bakımından Fen Kolu'ndaki öğrenciler lehinde saptanan farklılıklardan hepsinin manidar bulunması yukarıda belirtilen hususu desteklemektedir.

7. Öğrencileri, Lise Son Sınıf Birinci Kanaat Dönemi Sonundaki Akademik Başarı Notları ile Toplam Akademik Başarı Notları arasında istatistiksel bakımdan manidar farklılıklar var mıdır?

Araştırmada, öğrencileri, lise öğrenimleri süresindeki Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları ile son sınıf I. Kanaat Dönemi Sonundaki Akademik Başarı Not Ortalamaları'nın belirli bir biçimde karşılaştırılmasına dayalı olarak elde edilen bulguları; öğrencilerin, lisenin herhangi bir sınıfındaki ve I. Kanaat Dönemi Sonundaki akademik başarılarının lise öğrenimleri süresindeki Toplam Akademik Başarılarından daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç, liselerde öğrencilerin, I. Kanaat Dönemlerindeki akademik başarılarının II. Kanaat Dönemlerindeki akademik başarılarından da

ha düşük bir düzeyde olduğu yönündeki yaygın görüşü de destekler niteliktedir.

Liselerimizdeki mevcut öğrenci akademik başarısını değerlendirme uygulamaları çerçevesinde; genel olarak, öğrencilerin, “orta” ya da “ortanın altında” bir düzeyde başarı göstermekte oluşları, Toplam Akademik Başarı Not Ortalamaları ile lise son sınıf I. Kanaat Dönemi Sonundaki Akademik Başarı Not Ortalamalarının karşılaştırılmasına dayalı olarak ulaşılan bir diğer önemli sonuç olmaktadır. Lisedeki kollar ve cinsiyete göre, her öğrenci grubu için saptanan ortalamaların 4 ve 6 değerleri arasında yer alması da bu hususu belirleyici nitelikte görünmektedir.

8. Lise öğrenimleri süresince bir veya daha fazla yıl sınıfta kalarak sınıf tekrarlayan öğrencilerle, hiç sınıfta kalmayan öğrenciler, Ölçülen Yeteneklerine göre istatistiksel bakımdan manidar olarak farklılaşmakta mıdır?

Bu araştırma çerçevesinde, liselerimizde genel olarak lise öğrenimleri süresince hiç sınıfta kalmayan öğrenciler ile bir ya da daha fazla yıl sınıfta kalarak, kaldıkları sınıfı tekrarlamak durumunda bırakılan öğrencilerin, ölçülen yetenekleri bakımından, hiç sınıfta kalmayan öğrencilerin lehinde olmak üzere farklılaştıklarını ortaya koymak olanağı bulunmamıştır. Akademik Başarı ile Zihinsel Yetenekler arasındaki ilişkiler çerçevesinde; öğrencilerin, okutulan derslerdeki akademik başarıları geçerli ve güvenilir sonuçlar veren ölçü araçlarından yararlanılarak değerlendirildiği ve öğrencilerin belirli bir öğretim yılı sonundaki sınıf geçme - sınıfta kalma kararları da bu tür değerlendirmelere dayandırıldığı takdirde, bir üst sınıfa geçirilen öğrencilerin, yetenekleri bakımından, sınıfta kalmalarına karar verilerek kaldıkları sınıfı bir yıl tekrarlamak durumunda bırakılan öğrencilere kıyasla bir üstünlüğe sahip olmaları doğal bir beklenti niteliğindedir. Ancak, araştırmamızda bu konuya ilişkin olarak elde edilen bulgular böyle bir beklentiye uygun düşmemektedir. Diğer bir deyişle, liselerimizdeki mevcut öğrenci akademik başarısını değerlendirme uygulamaları çerçevesinde, lisenin belirli bir sınıfında ve belirli bir öğretim yılının sonunda;

a. aynı yetenek seviyesindeki öğrencilerden bir kısmı bir üst sınıfa geçebilirken diğer bir kısmının sınıfta kalarak aynı sınıfı tekrarlamak durumunda kalabildikleri,

b. bir üst sınıfa geçebilen öğrencilere kıyasla daha yetenekli olmalarına rağmen bir kısım öğrencilerin ise sınıfta kalarak, kaldıkları sınıfı tekrarlamak durumunda kalabildikleri,

Bu araştırmadan çıkarılabilecek diğer iki önemli sonuç görülmüştür. Bu sonuçlar, daha önce de işaret edildiği gibi, temel

eğitimden sonraki sınırlı eğitim olanaklarından, bireylerin, sahip oldukları zihinsel yetenekler ölçüsünde yararlanabileceklerini öngören bir eğitim sisteminde üzerinde düşünülmesi ve çözümlenmesi gereken sorunları ortaya koymaktadır.

B. ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlara göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Liselerde öğretmenlerin, öğrenci akademik başarısını değerlendirme uygulamaları sonucu belirlenen akademik başarı notlarına dayanılarak bir üst sınıfa geçirilen öğrencilerle, başarısız sayılarak; tamamlamaya-bütünlemeye ya da sınıfta kalmak durumunda bırakılan öğrencilerin, yetenekleri ve okutulan derslerle gerçekleştirilmesi öngürülen amaçları gerçekleştirme dereceleri bakım'ndan farklılaşmadıklarını belirlemeye bu soruna ilişkin durumu bütün ülke düzeyinde ortaya koymaya yönelik daha kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.

2. Öğrencilerin akademik başarılarını etkili bir biçimde değerlendirmeyi engelleyen sorunların;

a) Kullanılmakta olan ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinde gerekli değerşiklik ya da yeniliklerin yapılması,

b) Öğretmenlerin yetiştirilmesi,

c) Sınıf geçme ve sınav yönetmeliklerinde gerekli değerşikliklerin yapılması, v.b.,

boyutlarında ele alınarak çözülenmesi gereklidir.

3. Öğrenci akademik başarısını daha kapsamlı bir biçimde ve değerlendirmenin temel ilkelerine uygun olarak değerlendirmeleri konusunda öğretmenlere hizmet öncesi ve hizmet-içi eğitim sağlanmalı ve öğretmenlerin uygulamaları arasındaki farklılıklar giderilerek ortak bir çerçeve oluşturulmalıdır.

4. Liselerde öğrencilerin;

a) Seçebilecekleri eğitim programlarının, Edebiyat ya da Fen Programları veya Kolları şeklinde sınırlı kalmayıp çeşitlendirilmesi,

b) Kol seçiminde, öğrencilere yeteneklerini ve diğer özelliklerini tanıma ve yeteneklerine uygun düşen bir kol seçimi yapma konusunda rehberlikte bulunulması, gereklidir. Böyle bir uygulama çerçevesinde, lise ve dengi okullar arasında yatay-dikey geçiş olanakları genişletilerek öğrencilerin yeteneklerine uygun bir yönelim içinde olmaları sağlanmalıdır.

5. Liselerimizde, öğrencilerin başarısızlığına ya da yetenekleri ölçüsünde başarı göstermemelerine yol açan çeşitli nedenlerin giderilmesi ve onların yetenekleri düzeyinde başarı sağlayabilmeleri için etkin önlemlerin alınması gerekir.

KAYNAKLAR

- ASHBURN, Robert R., "An Experiment In The Essay-Type Question", **Readings In Educational and Psychological Measurement**. Ed., Clinton I. Chase ve H. Gleen Lundlow. Boston : Houghton Mifflin Company, 1966, s. 291 - 295.
- DOĞAN, Hıfzı. **Öğrenci, Öğretmen ve Program Yönünden Türk Ortaöğretim Sisteminin Değerlendirmesi**. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1972.
- EBEL, Robert L., **Essentials Of Educational Measurement** Engelwood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1972.
- KOÇ, Nizamettin, "Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Bir Araştırma", Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara : Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1977.
- MART, Ömer. "Yazılı Yoklamalara Bel Bağlanabilir mi?", **Tedrisat Mecmuası**, 10: 3 - 7, Nisan, 1952.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. **İmkân ve Fırsat Eşitliği Bakımından Türk Milli Eğitimindeki Gelişmeler 1955 - 1968**, Cilt : I, Kısım II, Tâlim ve Terbiye Dairesi Yayını, Ankara, 1970.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. **Sekizinci Milli Eğitim Şûrası - Esaslar, Raporlar, Kararlar**. Tâlim ve Terbiye Dairesi Yayını, Ankara : 1971.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. **Eğitim Plânlaması Seminer Notları**. Plânlama Araştırma ve Koordinasyon Dairesi Yayını, Ankara, 1974.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. **1973-1974 Öğretim Yılında Orta Öğretim**. Orta Öğretim Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1974.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaokullar ve Ortaöğretim Kurumlarının Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği", **Tebliğler Dergisi**, Cilt: 38, Sayı: 1821, 6 Ocak, 1975.
- OĞUZKAN, Turhan, Fuat Turgut ve Süleyman Çetin Özöğlü. **Orta Öğretimin İkinci Devresinde Ders Geçme Ve Kredî Düzeni Üzerinde Bir Simülasyon Denemesi**. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Bilim Adamı Yetiştirme Grubu, Proje No: Bayg. E. 20., İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1974.
- ÖZÖĞLÜ, Süleyman Çetin. **Liselerde Sosyal Bilimler Öğretimi**. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 38, Ankara: Kalite Matbaası, 1974
- STANLEY, Julian C. ve Kenneth D. Hopkins. **Educational And Psychological Measurement And Evaluation**. Fifth Edition. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1972.
- TAYMAZ, Haydar. **Orta Öğretimde Öğrenci Başarısının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi**. Millî Eğitim Bakanlığı Etüd ve Programlama Dairesi Yayınları, No: 13, Ankara' 1974.
- T.C. BAŞBAKANLIK NEŞRİYAT VE MÜDEVVENAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. "Millî Eğitim Temel Kanunu", **Resmî Gazete**, 24 Haziran 1973, Sayı: 1974.
- UYSAL, Şefik. "Evaluation Of Pupil Progress In Secondary Schools Of Turkey", Yayınlanmamış Doktora Tezi. Urbana, Illinois: University Of Illinois, 1961.